
MASTERPLAN

- LIMFJORDEN I BALANCE -

DE 18 KOMMUNER I LIMFJORDENS OPLAND SAMARBEJDER OM
BÆREDYGTIGE LØSNINGER FOR MILJØ, KLIMA OG NATUR.

Limfjordsrådet

MASTERPLAN

- LIMFJORDEN I BALANCE -

Vand, natur og klima kender ikke kommunegrænser. Kommunerne omkring Limfjorden har derfor lavet en masterplan, der skal håndtere de kommende års udfordringer.

Planen understøtter samarbejdet på tværs af virksomheder, organisationer og interesser med fokus på inddragelse. Limfjordsrådets masterplan for en bæredygtig Limfjord er afgrænset i en række fokusområder:

- Fjorden
- Oplandet
- Naturen
- Klimaet
- Forankring og merværdi

Limfjordskommunerne har medvirket til at udarbejde faglige notater for de fem fokusområder. Notaterne er bilag til masterplanen.

Masterplanen har to faser:

1. Strategien Limfjord i balance, som er dette dokument.
2. Herefter følger en indsats- og arbejdsplan.

FÆLLES INDSATS

ARNE BOELT
FORMAND FOR
KKR-NORD

"Vi ser Limfjordsområdet som en helhed og ønsker at understøtte oplandets udvikling i en bæredygtig retning."

JENS LAITZEN
FORMAND
LIMFJORDSRÅDET

"Alle skal være enige om udgangspunktet. Vi skal sikre "fællesskab om fakta". Kun derved kan alle få det samme billede af både udfordringer og løsninger."

JENS C. GOLDING
NÆSTFORMAND
LIMFJORDSRÅDET

TORBEN HANSEN
FORMAND FOR
KKR-MIDT

"Indsatsen på land og i fjorden skal koordineres, så de rigtige indsatser placeres de rigtige steder. Der skal opnås gevinster på flere fronter, uanset om indsatsen er målrettet natur, miljø eller klimatilpasning."

FOKUS PUNKTER

Fokuspunkterne er formuleret i samarbejde med de 18 kommuner i oplandet til Limfjorden. Uddybende ledetråde for kommende indsatser ses til sidst i dette dokument.

01

FJORDEN

Den biologiske balance i Limfjorden skal genoprettes, og fiskene skal tilbage i fjorden. Stenrev etableres, ligesom tidligere tiders strandenge, holme og øer gendannes. Mest miljø for indsatsen opnås ved koordineret indsats af alle, der benytter fjorden.

03

KLIMAET

Limfjorden klimakortlægges på tværs af kommunegrænser. Oversvømmelser parkeres, hvor de ikke gør skade, og vandløbsslyngninger genskabes. Klimagasser bliver i jorden når lavbundsarealer gøres vådere.

05

FORANKRING OG MERVÆRDI

En Limfjord i balance kræver ejerskab. "Det gode liv" styrkes med en rig natur. Bæredygtig erhvervsudvikling understøtter de andre indsatser. En limfjord i balance giver store gevinster for lokalsamfundet og for de besøgende.

02

OPLANDET

Kvælstoftilførslen er et af fjordens store problemer. Ophobede næringsstoffer og punktkilder er andre. Næringsstofferne skal bremses tæt på kilden. Helhedsplanlægning gennemføres i oplandet med fokus på synergi mellem næringsstof tilbageholdelse, natur og biodiversitet, reduktion af klimagasudledning og klimatilpasning.

04

NATUREN

Vandområdeplaner og klimaindsatsen samtænkes med naturindsatsen. Naturindsatsen omkring Limfjorden understøtter de nationale mål om bedre biodiversitet og udvider den eksisterende natur. Fri dynamik på naturens egne betingelser i naturforvaltningen.

NATUR OG KLIMA KENDER IKKE KOMMUNEGRÆNSER

“Vi ser Limfjordsområdet som en helhed og ønsker at understøtte oplandets udvikling i en bæredygtig retning.”

Masterplanen peger på handlinger som bidrager til at Limfjordens unikke natur og miljø kan genskabes. Samtidig understøtter vi bæredygtig erhvervsudvikling og forbedrer bosætningsmulighederne. På den måde hjælper kommunerne hinanden i den fælles opgaveløsning.

Det er billigere at iværksætte velovervejede tilpasninger end at betale prisen for ikke at tilpasse sig.

Derfor træffes der strategiske politiske beslutninger og igangsættes tiltag, der kan håndtere natur- og miljøudfordringer og virkninger af klimaændringerne. Limfjorden er fælles ansvar, som kun kan varetages ved fælles indsats.

DE RIGTIGE INDSATSER DE RIGTIGE STEDER

I en bæredygtig og ren Limfjord er vandet mere klart, der er flere fisk, mindre iltvind og naturen rundt om fjorden har det bedre. Limfjordsrådet samarbejder med staten om at nå målene.

Vi skal sikre den værdifulde natur, men for at øge biodiversiteten skal vi give plads til flere store sammenhængende naturområder og tillade fri dynamik og naturlige processer. Vi skal genskabe tidligere tiders stenrev, reetablere strandenge og skabe mere sammenhæng mellem fjord og land.

En bæredygtig fjord kræver biologisk balance. Næringsstofftilførslerne skal nedbringes. Forskellige dele af fjorden har forskellige udfordringer. Derfor er det nødvendigt med en differentieret indsats i fjorden og dens opland.

“Indsatsen på land og i fjorden skal koordineres, så de rigtige indsatser placeres de rigtige steder. Der skal opnås gevinster på flere fronter, uanset om indsatsen er målrettet natur, miljø eller klimatilpasning.”

HELHEDSORIENTERET INDSATS KRÆVER DIALOG OG SAMARBEJDE

Borgere, lodsejere og interesseorganisationer skal inddrages tidligt for at løse de mange udfordringer. Kommunerne er tæt på alle interesser og fører den nødvendige dialog som sikrer bredt samarbejde, lokal involvering og ejerskab.

Inddragende planlægning er nødvendigt for at skabe forståelse og ejerskab til beslutninger. Dette gælder mellem myndigheder, men også mellem myndigheder og borgere.

Det kræver også et sammenhængende administrationsgrundlag at gennemføre den rummelige og langsigtede planlægning, der skaber sammenhæng mellem natur-, miljø- og klimaindsatsen.

“Alle skal være enige om udgangspunktet. Vi skal sikre ”fællesskab om fakta”. Kun derved kan alle få det samme billede af både udfordringer og løsninger.”

VIDEN OG FORMIDLING LØFTER INDSATSEN

Det er nødvendigt at have tilstrækkelig viden for at løfte de kommende års opgaver. Vi skal vide hvordan naturen har det, og vi skal kende miljøtilstanden og have overblik over intelligent klimatilpasning på de rigtige steder.

“Vi skal have de rette kompetencer til at løfte opgaven. I Limfjordens fællesskab udveksler vi viden”

Kommunikation og information skal sikre bred oplysning om, hvordan natur og miljø har effekt for den enkelte og hvordan klimaændringer påvirker hverdagen i fremtiden med stigende vandstande og ændrede nedbørsmængder og – mønstre.

Borgerne får et bedre kendskab til naturens dynamikker, så der opnås en forståelse for fælles indsats.

EKSEMPLER PÅ LIMFJORDSRÅDE

Limfjorden omfatter et areal på godt 7.600 km² hvilket udgør ca. 1/6 af Danmarks samlede areal. Limfjordsrådet er i beslutninger og handlinger først og fremmest fokuseret på målet om den rene og bæredygtige Limfjord.

SUPPLE INDSA

FJORDHAVER

4 fjordhaveforeninger er etableret. Fjordhaverne giver borgerne mulighed for at dyrke tang og muslinger, samt deltage i et fællesskab i og ved fjorden.

ETS OG KOMMUNERNE ARBEJDE

VÅDOMRÅDER

FOSFOR

Mange søer i Danmark er fosforpåvirkede. Formålet med fosforådale er at aflejre partikelbundet fosfor umiddelbart opstrøms belastede søer. Det bidrager til en bedre tilstand i søerne.

Teknisk gøres dette ved at ændre vandløbet, så der ved store vandløbsføringer kommer midlertidige oversvømmelser af vandløbsnære arealer.

KVÆLSTOF

Kvælstof er fjordens største forhindring for en bedre tilstand, og vådområderne reducerer kvælstoftilførslen til fjorden.

Dette sker ved at gøre de vandløbsnære arealer vådere. Kvælstof bliver derved frigivet til atmosfæren og når ikke frem til fjorden.

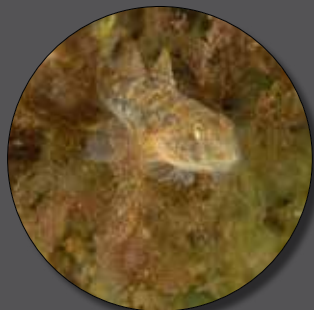
VANDLØB

VANDLØB

Udlægning af gydegrus, plantning af træer eller genslyngning af vandløb forbedrer de fysiske forhold i vandløbet, så bl.a. ørreder får bedre gydemuligheder, og vandet bliver bedre iltet med en forbedret vandkvalitet til følge. Fjernelse af spærringer og rørlægninger i vandløb giver fisk og smådyr mulighed for at vandre frit i vandløbene.

RENDE TSER

STENREV

Nye stenrev anlagt ved Livø. Siden etableringen i 2017 er der gennemført omfattende undersøgelsesprogram for at få viden om revenes effekt. Stenrev forbedrer forholdene for planter og dyr.

KLIMA

LAVBUND

Hævet vandstand på tørveholdige lavbundslande mindsker frigivelsen af klimagasser fra jorden.

HELHEDSPLANER

Brønderslev og Jammerbugt Kommuner har vedtaget en helhedsplan for det samlede opland til Ryå. Planen er første forsøg på at lave en plan for et vandløbsopland på tværs af kommunegrænser.

FOKUSPUNKTER

FJORDEN

- Bæredygtig forvaltning af på tværs af sektorer og kilder: landbrug, industri, spildevand og andre punktkilder
- Differentieret omfang af indsatsen på tværs af fjordafsnit og deloplande
- Genopretning af den biologiske balance i fjorden
- Bæredygtig udnyttelse af det biologiske potentiale
- Etablere større og mindre rev
- Retablere ålegræs-, vegetationsbælter og tangbede
- Etablere muslinge- og østersbanker
- Genetablere strandene i inddigede områder
- Etablere tidligere tiders holme og øer
- Mere fokus på fiskebestande og de større stationære fiskearter
- Helhedsorienteret forvaltning af store rovfisk, sæler og skarver

OPLANDET

- Kvælstoftilførslen er fjordens grundlæggende problem
- Fokus på punktkilder som renseanlæg og overløbsbygværker
- Udvaskningen af næringsstoffer reduceres tæt på kilden
- Differentieret indsats på tværs af fjordafsnit og deloplande
- Koordineret indsats mellem land og fjord
- Landområder udvikles i et helhedsorienteret perspektiv
- Multifunktionalitet med lokal forankring og involvering
- Vidensbaseret brug af virkemidler mellem oplande
- Opprioritere cirkulær og bæredygtig landbrugsdrift

KLIM

- Forebygge klim ved at reducere synergi med an
- Koordinere klim splaner og uda pasningskatalo
- Klimakortlægg
- Undersøge gru virkning af åda med fjorden
- Modvirke risik oversvømmelse genskabe natu og give vandlø tilbage
- Udvide strande matilpasningst
- Genetablere og fjordens evne t fra atmosfæren
-

MAET

naforandringer
e klimagasser ved
ndre indsatser
matilpasning-
arbejde klimatil-
og
e Limfjorden
ndvandet på-
ale og samspil

oen for
er ved at
rlig hydrologi
bet slyngninger

engene som kli-
iltag
forbedre Lim-
il at fjerne CO2
n – Blue Carbon

NATUREN

- Plads til store naturområder med natur og biodiversitet for at sikre plads til arter og levesteder
- Naturen får plads til at flytte sig i takt med klimaforandringerne
- Natur med plads til fri dynamik og naturlige processer
- Indsatser med udgangspunkt i, hvor naturen er
- Langsigtet forvaltning af truede arter
- Langsigtet naturgenopretning, som forbedrer og udvider den eksisterende natur
- Indsatser der understøtter værdier i området
- Fælles naturplanlægning for Limfjorden; "Blåt Danmarks-kort for Limfjorden"
- samtænke vandområde- og klimaindsatsen med naturindsatsen

FORANKRING OG MERVÆRDI

- Ejerskab er afgørende
- "Det gode liv" – Glæden over en rig natur og et rent miljø
- Grøn og blå innovation styrkes
- Bæredygtig erhvervsudvikling
- Synliggøre forbedringer af natur og vandmiljø

Limfjorden skal også være værdifuld for kommende generationer. Natur og miljø skal have det godt. Limfjordsrådet arbejder for en ren og bæredygtig Limfjord, der både benyttes og beskyttes – **en Limfjord i balance**. Det sker gennem samarbejde og helhedsorienteret fælles indsats og forvaltning af fjorden og dens opland.

Limfjordsrådet udarbejder en masterplan – **”Limfjorden i balance”** som har udgangspunkt i rådets visionspapir, hvor de bærende principper i samarbejdet er:

- Limfjordsrådet er et fortolkningsfællesskab
- Limfjordsrådet er facilitator i forhold til kommunerne
- Limfjordsrådet understøtter lokale løsninger
- Kommunerne er entreprenører for staten - Limfjordsrådet er koordinerende entreprenør for kommunerne
- Limfjordsrådet arbejder for bedre fakta og forbedret overvågning.